

మలుపులు

“ప్రఖ్యాత ఫ్రెంచి సామాజిక అర్థ శాస్త్రవేత్త ప్రసంగం వినాలని విక్రాంత్ పట్టుపట్టి ఎంతో మేలు చేశాడు. అమర్త్యసేన్ సంక్షేమ అర్థశాస్త్రం కన్నా క్యాపిటల్-సోషల్ ఎకానమీ (పెట్టుబడి - సామాజిక అర్థశాస్త్రం) ఎంతో సమగ్రంగా ఉందనిపిస్తోంది” అంది ఉస్మానియా మెడికల్ కాలేజీలో మెడిసిన్ చదువుతున్న రాధ అరవింద్ కేసి చూస్తూ.

అరవింద్ ఆరాధనగా రాధకేసి చూస్తూ నవ్వాడు. రాధను కల్చుకోవడానికి ఇదొక మంచి ప్రదేశం అని బషీర్ బాగ్ ప్రెస్ క్లబ్ కు బయల్దేరదీసింది అరవింద్. నీ వెంట నేనూ వస్తా అని లత వెంటపడితే ఎలాగోలా తప్పించుకున్నాడు అరవింద్. ఆమె తనను లైక్ చేస్తోందని తెల్పు. కాని అరవింద్ రాధను లైక్ చేస్తాడు.

“నిన్న ఉస్మానియా క్యాంపస్ సెమినార్ లో గ్లోబలైజేషన్ - సోషల్ ఎకానమీ గురించి మాట్లాడింది అద్భుతంగా ఉందనే కదా యివాళ మిమ్మల్ని తప్పక రమ్మన్నది” అంటూ వాచీకేసి చూశాడు విక్రాంత్.

సాయంత్రం నాలుగున్నరవుతోంది. కొందరు గుంపులుగా చేరి ప్రసంగం గూర్చి చర్చించుకుంటున్నారు. ఒక గుంపులో లత కనపడి గతుక్కుమన్నాడు అరవింద్. విక్రాంత్ అటుకేసి చూశాడు. ఆమె అరవింద్ కేసి కోపంగా చూడ్డం ఎందుకో విక్రాంత్ కు అర్థం కాలేదు.

ఫస్టుఫ్లోర్ మెట్లు దిగుతూ టైటానిక్ మరోసారి చూద్దామా అంది రాధ అరవింద్ కేసి అదోలా చూస్తూ, అక్కడే ఏకాంతం లభిస్తుందని ఆమె ఉద్దేశం.

“మీరెళ్లండి. నాకు పని ఉంది” అంటూ విక్రాంత్ వారి మధ్య తానెందుకన్నట్టు తప్పించుకో చూశాడు. ఆ మాటలతో రాధ ముఖం వికసించింది.

విక్రాంత్ కు ఇలాంటివి గిట్టవు. ఆ స్తోమతా లేదు. తండ్రి లేడు, తల్లి చెల్లె సావిత్రి బీడీలు చేస్తూ చదివిస్తే క్యాంపస్ దాకా వచ్చినవాడు. అన్నయ్య ఎదిగి మంచి సంబంధం చూసి తన పెళ్లి చేస్తాడని చెల్లెలి ఆశ.

“సిన్యాకు రాకపోయినా కనీసం తందూర్ రోటీ తినేదాకా కంపెనీ యివ్వాలి. మీ చెల్లెలంత కాకపోయినా ఈ చెల్లెలూ ప్రేమతో నీకు కాస్త గోరుముద్దలు తినిపిద్దామని” నవ్వుతూ అంది రాధ. సరేనంటూ ముగ్గురు మెట్లు దిగి హోటల్ వైపు నడిచారు.

టైటానిక్ సిన్యా చూసి అరవింద్ హాస్టల్ రూం చేరేసరికి ఇంటి నుంచి వచ్చిన ఉత్తరం మంచంపై పడి ఉంది. రూమ్మేటు దాన్ని అక్కడ ఉంచినట్టున్నాడు. చింపి చదివాడు. ఇంటర్ ఫేలై బట్టల షాపులో జీతం ఉన్న తమ్ముడు రాసిన ఉత్తరం. నాన్నకు ఆరోగ్యం బాగాలేదని వెంటనే బయల్దేరి రమ్మని ఉత్తరం సారాంశం. కనీసం ఇన్ లాండ్ లెటరైనా రాయండి- కార్డులు రాస్తే అందరూ చదువుతారు బాగుండదని చెప్పిన్నించి తమ్ముడు ఇన్ లాండ్ లెటర్లే రాస్తున్నాడు.

టైటానిక్ సినిమా చూస్తూ రాధ, తాను కళ్లతో హృదయాలు కలుపుకున్న ఉత్తేజం, చేతుల్లో వేళ్లు బిగించి కాళ్లతో కాళ్లు తాకించి అనుభవించిన స్పర్శానుభవం, కన్న కలలపై ఆ ఉత్తరం నీళ్లు చల్లినట్టయింది. రాధను పెళ్లి చేసుకున్నాక గడుపబోయే మధురమైన జీవితం గురించిన ఊహలకు అడ్డుకట్టపడింది.

పది రోజుల క్రితం రాసిన ఉత్తరంలో అందరూ బాగున్నారని రాశారు. ఇంతలోనే ఏమిటా అని ఆందోళన పడ్డాడు అరవింద్. టైం చూసుకున్నాడు రాత్రి తొమ్మిదిన్నరవుతోంది. రాత్రి ఒంటి గంట దాకా జగిత్యాలకు బస్సులున్నాయి. తొందరేం లేదు అనుకుని మెస్సుకే దారి తీశాడు. భోజనం అయ్యాక ఒక డ్రెస్సు బ్యాగులో పడేసుకుని రూమ్మేటుకు చెప్పి బయలుదేరాడు.

ఇమ్మీబన్ బస్టేషన్లో రడీగా ఉన్న బస్సెక్కాడు అరవింద్. కిటికీ పక్కన సీటు దొరికింది. ఈసారి రాధ విషయం నాన్నకు చెప్పాలి అనుకున్నాడు అరవింద్.

మూడు రోజుల్నుంచి మల్లా ఛాతీనొప్పి. ఒకటే దగ్గు, మగ్గం నేసుడు సాతనైత లేదు. అప్పు పెరుగవట్టె” అంటూ అరవింద్ నాన్న చంద్రయ్య మరోసారి దగ్గాడు.

“ఉస్మానియాలో కొద్ది రోజులు యిన్ పేషంటుగా ఉండు నాన్న అంటే నాకేమైంది అంటావు. అన్నీ నేను చూసుకుంటా. ఈసారి పోదాం నాన్నా”

“శాతగాకుంటైతే- దావుకాన్లు ఏం చేస్తయిరా, ఏం రోగం లేదని నువ్వే అంటివి” అన్నాడు చంద్రయ్య.

పోషకాహార లోపమే పేద దేశాల్లో అన్నింటికన్నా పెద్ద జబ్బు అన్న డ్రెంచి సామాజిక అర్థశాస్త్రవేత్త మాట గుర్తొచ్చి తమ పేదరికం గురించి, కుటుంబ స్థితిగతుల గురించి ఆలోచనలో పడ్డాడు అరవింద్.

“నారాయణన్న నువ్వస్తే ఓసారి వచ్చి నిన్ను కలుస్తానన్నడు. నాన్నను చూసుటానికి నిన్ను వచ్చినప్పుడు చెప్పిండుర” అంది తల్లి దేవక్క.

“నేనే కల్పి వస్తనే” అన్నాడు అరవింద్.

చిన్నప్పట్నీంచి నారాయణసేటు అని పిలిచిన అమ్మ అతన్ని కొంత కాలంగా నారాయణన్న అనడం గమనిస్తున్నాడు అరవింద్. నారాయణ సేటు బిడ్డ నిర్మల జగిత్యాల్లో బి.ఎస్సీ చదువుతోంది. మెడిసిన్లో అరవింద్కు సీటు వచ్చిన్నించి నారాయణ ప్రవర్తనలో మార్పు వస్తోంది. అతని కూతుర్ని అరవింద్కివ్వాలని ఆశ.

“పది లక్షలు యిస్తాడు. పిల్ల ఎంతో చక్కదనంగా ఉన్నది. డాక్టరు పిల్లనే చేసుకుంటే ఏం సుఖంరా. ఎప్పుడూ పనే. ఈ పిల్లను చేసుకుంటే ఇంటి పట్టున ఉంటది” అంది తల్లి దేవక్క.

నారాయణ సేటును అరవింద్ చిన్నప్పట్నీంచీ ఎరుగును. నారాయణ పెద్ద సేటు. నూలు, బట్టలు, రంగుల వ్యాపారం. మొదట్లో అతడు చేనేత సహకార సంఘంలో బాగా పని చేశాడు. సబ్సిడీ మీద వచ్చిన నూలును బ్లాకులో అమ్ముకొని బంగ్లాలు కట్టాడని, సంఘాన్ని ముంచాడని చాలా మంది అతని వెనక విమర్శిస్తుంటారు. చాలా కాలం కుల సంఘం కోసం అతను ఎంతో చేశాడని పెద్దవాళ్లు అంటుంటారు. అరవింద్కు అవి నమ్మబుద్ధి కాదు.

నారాయణసేటు తండ్రి కూడా బట్టలు నేసి పులిసిన అంబలి జుర్రీ బతికినవాడే. సంఘాన్ని ముంచకపోతే నారాయణసేటు బంగ్లా ఎట్లా కట్టాడు. ఎట్లా

పెరిగాడు. అతడు కులసంఘంలో నాయకుడుగా ఉన్నది తన పెద్దరికం కోసమే కాకుండా, తనకు వ్యతిరేకంగా విమర్శించేవాళ్లు సంఘంలో ఎదగకుండా చేయడం కోసం తప్ప సంఘానికి సేవ చేయాలనే ఉద్దేశ్యం అతనికేమాత్రమూ లేదు అని అరవింద్ అభిప్రాయం.

అరవింద్ కు బుద్ధి తెల్సేనాటికి నారాయణ సామాజికంగా నిర్వహించే ప్రగతిశీల పాత్ర ముగిసిపోయింది. వ్యక్తిగత స్వార్థం కోసం యువ నాయకత్వాన్ని ఎదగకుండా చేస్తున్న వాడిగానే అరవింద్ కు తెల్చు. సంస్థ నడిస్తే అతని పెద్దరికానికి ముప్పు. అందుకని ఏ సంస్థనైనా నడవకుండా చేయడం, ఎంత ఉత్సాహవంతుడైన యువకుడినైనా నీరుగార్చడం, నీచంగా మాట్లాడడం అతని పని. పైగా పెద్ద సేటు అని అతనికి పేరు.

అరవింద్ నాన్న తన చదువు గురించి చెప్పి అప్పు అడిగితే నారాయణ సేటు ఏమన్నాడో బాగా గుర్తుంది. హైదరాబాద్ లోని పద్మశాలి హాస్టల్ లో సీటు ఇప్పించమని బతిమాలితే తనను చూసిన చూపు ఇంకా వెంటాడుతోంది. అంత సిరి వచ్చిందా నీకు అని ఒక దుర్మార్గుడైన భూస్వామి దొర చూసే చూపు అది.

“చంద్రయ్యా! పిల్లగాను ఏదడిగితే అది నీతోని ఎట్లయితది, వాల్లు తెల్సీ తెల్వక ఎన్నో కోరుతారు. పద్మశాలి హాస్టల్లో సీటంటే మాటలు కాదు. అది ఉత్తగ రాదు. దానికి పెద్ద తతంగం ఉన్నది. నీ కొడుకు అసాంటోల్లు ఎంత మంది. ఎంసెట్ కోచింగ్ కు అప్పు చేస్తే సీటు రాకపోతే ముప్పుయి వేలు మీద పడుతై గద. మంచం ఉన్నంతల కాళ్లు చాపాలె. ఇంటర్ ఫస్టు క్లాసుల పాసైనోనికి టీటీసిల సీటు రాదా! టీచర్ ట్రైనింగ్ చేస్తే తర్వాత బి.ఎస్సీ, పిహెచ్.డి. చేసి లెక్చరర్ కావచ్చు. ముందు కాళ్ల మీద నిలబడే ఆధారం దొరకనీ. గీ బట్టలు నేసుకుంట డాక్టరు కోర్సు సదివించుడు నీతోటి ఎట్లయితది”

ఆ మాటతో అరవింద్ కు చాలా కష్టం వేసింది. నిర్మలతోని సంబంధం ఖాయం చేసుకుంటే నేనే పెట్టుబడి పెట్టి చదివిస్త. నిర్మలను చేసుకోకపోతే పెట్టిన పెట్టుబడి బ్యాంకు వడ్డీతోని చెల్లు గట్టాలె. డాక్టరు సీటు వస్తే తప్పక నిర్మలను చేసుకోవాలె మరి. ఏమంటావు అరవింద్? అని తనను నారాయణ సేటు అడిగి అల్లున్ని చేసికొని ప్రోత్సహిస్తాడనుకున్నాడు అరవింద్. నారాయణ సేటుకా ఉద్దేశం లేదని తెల్సిపోయింది.

తాను పేరుకు బి.ఎస్సీ.లో జాయినై బట్టలు నేస్తూ యింటి వద్దే ఏడాదంతా ఎంసెట్ కు చదువుకున్నాడు. అయినా మూడు వేల రూపాయల దాకా నారాయణ సేటు దగ్గర అప్పు చేయాల్సి వచ్చింది. ఎంసెట్లో ర్యాంకు వచ్చాక నారాయణ సేటు తీరు మారింది. అరవింద్ తండ్రిని మర్యాద చేస్తున్నాడు. దేవక్కా తానూ అక్కాచెల్లెల్ల పిల్లలమే అనే బంధుత్వం గుర్తు చేస్తున్నాడు. రసీదు టికెట్ అయినా లేకుండా సాదా కాగితం మీద రాయించుకొని ఎంతంటే అంత అప్పులిస్తున్నాడు. అదంతా కాబోయే అల్లుని కోసం పెద్దున్న పెట్టుబడి అని మనస్సులో మొదట్నుంచీ ఉందేమో అని క్రితం రోజు ప్రెస్ క్లబ్ లో విన్నాక అరవింద్ కు యిప్పుడనిపిస్తోంది. తనని దాష్టీకంగా రమ్మని పిలిపించుకునే వాడు ఇప్పుడేమో తానే వచ్చి కలుస్తాననడం - నాన్న ఆరోగ్యం గురించి పరామర్శించి వెళ్లడం వెనక యిదంతా ఉందనిపిస్తోంది.

నారాయణ సేటు కూతురు నిర్మల సౌమ్యంగా అందంగానే ఉంటుంది. కాని ఆ పిల్ల కష్టం ఎరగకుండా పెరిగింది. ఆమెకు పేదరికం అంటే ఒక రకమైన ఏవగింపు కూడా. నూలు కోసం అప్పు కోసం తానూ నాన్నా వెళ్లినపుడు వీళ్లు కూడా తమ కులం వాళ్లే అనే దృష్టితో ఆమె ఎన్నడూ చూడలేదు. అరవింద్ తనకు వరసకు మేనబావ అవుతాడనే విషయాన్ని కలలో కూడా సహించలేదు. నాన్న చేతి కింద, తమ చేతి కింద పని చేసే పనిమనుషులు, కూలీవాళ్లు అన్నట్టుగా చూసేది నిర్మల. ఇప్పుడు మారింది. కానీ అరవింద్ మరవలేదు. అరవింద్ కు ఇప్పటికీ వాళ్ల యింట్లో ఉన్నంత సేపు ఏదో బెరుకు స్వేచ్ఛ కోల్పోయిన ఫీలింగ్.

“ఆల్ల బిడ్డ నిర్మల సంబంధం గురించి అడుగుతడు కావచ్చు. ఏమని చెప్తవురా” అంటూ తల్లి దేవక్క సరిగ్గనే చెప్పానా అన్నట్టు పెనిమిటికేసి చూసింది.

అనారోగ్యం మిషతో రమ్మన్నది యిందుకేనా అని అనుమానమొచ్చింది అరవింద్ కు. అమ్మానాన్నలు బాకీ కింద తనను నారాయణ సేటుకు అమ్మేయదల్చుకున్నారా. బాకీ పెట్టుబడి, జీవితాభివృద్ధి కోసం పెట్టుబడి రెండూ వేరువేరు సామాజిక సంబంధాలను పరిణామాలను సృష్టిస్తాయంటాడు ఫ్రెంచి శాస్త్రవేత్త. అమెరికా ప్రపంచబ్యాంకు యిచ్చే పెట్టుబడులన్నీ బాకీ పెట్టుబడులే తప్ప నిజమైన సామాజికాభివృద్ధి పెట్టుబడి క్రమాలకు సంబంధించినవి కావు. ఆధిపత్యం స్వప్రయోజనమే వాటి అంతిమ లక్ష్యం అన్న అతని మాటలను నారాయణ సేటుకు అన్వయిస్తూ ఆలోచిస్తున్నాడు అరవింద్.

“నేనా విషయం ఆలోచించలేదే, నారాయణ సేట్తోని అదే మాట చెప్త. మరి మీ ఆలోచన ఎట్లున్నదే?” రాధ విషయం ఇప్పుడే చెప్పేద్దామనే తాపత్రయంతో అరవింద్ అడిగాడు. దేవక్క పెనిమిటికేసి చూసింది.

“మన కండ్ల ముంగట పెరిగిన పిల్ల, చేసుకుంటే మంచిగనే ఉంటది” అన్నాడు చంద్రయ్య.

“మంది కొంపలు ముంచి పైకి వచ్చిండు అని ఎన్నోసార్ల తిడ్డివి. వాని కొంపకూల. వాని చేతులకు కుష్టువ్యాధి రాను అని ఇన్నేండ్లు తిట్టి తిట్టి ఇప్పుడు గిట్లనవడితివేమో నాయినా!”

“గిట్ల చేతి కష్టం చేసినోళ్లు ఎవలు పైకి వచ్చినారు. ఆ పిల్లను చేసుకుంటే మన అప్పు తీరుతది. నువ్వు ఈ ఊరైనే ప్రాక్టీసు పెట్టుకోవచ్చు. శ్రీనివాస్ టాకీసు వెనక కట్టిన బంగ్లా కూడా మీకే యిచ్చేస్తనన్నడు”

“అంటే వాళ్ల పెద్ద కొడుకుతోని మెడికల్ షాపు వాళ్లే నడుపుకుంటారన్న మాట. నేను యిల్లరికం అల్లుని తీరో, జీతంలేని డాక్టరు తీరో వాళ్ల ఉచ్చులో బతకాలన్నమాట” అరవింద్ నోటి దాకా వచ్చి ఆగిపోయాడు.

“నాన్నా! ఏదైనా పి.జి. చేసినంక పెళ్లి చేసుకుంటే మంచిగుంటది. రా..” అంటూ అరవింద్ రాధ గురించి చెప్పబోయేంతలో అందుకున్నాడు తండ్రి.

“దానిదేముంది. పెళ్లి ఖాయం చేసుకున్నంక అట్లనే సదువుకోనీ ఇద్దరికి సరిపడా నేనే పంపిస్త. ప్రాక్టీసు పెట్టేదాక అని అన్నడుర”.

“ఈ బుద్ధి ఎంసెట్ కోచింగ్ కు పోతానని అడిగినప్పుడెటు పోయిందే. రాధ అని ఓ అమ్మాయి ఉంది. ఇంత కంటే మంచిగుంటది. వాళ్ల నాన్న పెద్ద ఆఫీసరు, నారాయణ సేటు కన్న ఎక్కువే యిస్తడు. అమ్మాయి నాతోటే డాక్టరు కోర్సు చేస్తున్నది”

“ఎక్కడిదో దూరపు సంబంధం ఎట్లర! ఆఫీసర్ల పోకడ వేరు. వాళ్లతోని మనం తూగం. నారాయణన్న, నిర్మల మనకు చిన్నప్పట్నుంచి తెల్సిన సంబంధమాయె” అంది దేవక్క.

నిజమే. కాని చంద్రయ్య, దేవక్క అదే నేత వృత్తిలో ఉండి పేదగా మిగిలిపోవడం వల్ల ఆ సంబంధం సేటు - నేతగాడు సంబంధంగా మారుతూ వచ్చింది. అరవింద్ ఎలా చెప్పాలి. ఎలా సున్నితంగా ఈ సంబంధం తప్పించుకోవాలి అని

ఆలోచిస్తున్నాడు. గట్టిగా చెప్పే నా బాకీ నాకు పారేసి మాట్లాడు అని అంటే ఇప్పుడెక్కన్నించి తెచ్చి కడ్డాడు.

నారాయణ సేటు కాస్త చదువుకున్నవాడు, చిన్నప్పుడు తండ్రిలా ఇరవై నంబరు దొడ్డు చీరలు నేసినవాడే. తర్వాత ముప్పయి నలభయి నంబరు చీరలు నేశాడు. తర్వాత అరవై నంబరు ధోతులు నేశాడు. 1949లో చేనేత సహకార సంఘం పెట్టినప్పుడు అతను కూడా తిరిగాడు. అతను హకీం నారాయణదాసు, గుంటుక నర్సయ్య పంతులు, కొండా లక్ష్మణ్ బాపూజీ, గంగుల భూమయ్యలతో కల్పి తిరిగినవాడే. స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడే.

“నాన్నా! నారాయణ మామ బాగా ఉన్నవాడు. నా మీద పెట్టుబడి పెట్టడం ఎందుకే. నాకు ఎవరైనా పెట్టుబడి పెడ్తారు. మన గురించి చిన్నప్పట్నుంచి తెల్సిన సంబంధం కదా. తమ్ముని కన్నా నిర్మల ఎనిమిది నెలలు చిన్నదే. తమ్మునికిచ్చి ఒక మంచి బట్టల దుకాణం పెట్టిచ్చి తమ్మున్ని తన తీరుగ పెద్ద సేటును చేయవచ్చు గదా”.

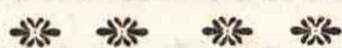
“గట్ల ఆలోచిస్తే ఈ లోకం గిట్ల ఎందుకుండుర, అందరు మంచిగ బతుకకపోదురా. గంత ఓపికలు, మంచి గుణాలు ఎవలకున్నయిరా పండిందానికి ధర కడ్డమని వస్తరు. మంచి సీరెలు నెయ్యిని అనే రైతులు మొత్తం పైసలు అడ్డాసు యిస్తే యింత కన్న తక్కువ ధరకు ఇంతకన్న మంచిగ నేసి ఇస్తుంటిమి. ఈ అప్పులు వడ్డీలు అన్నీ తగ్గు. గట్ల ముందుగాల పెట్టుబడి పెట్టుమంటే ఎవలకైనా బుగులే” తల్లి దేవక్క నిర్వేదంగా అంది. తమ్ముని భవిష్యత్తు గురించి పెద్దకొడుకు ఆలోచిస్తున్న తీరుకు తల్లికడుపు నిండిపోయింది.

తల్లి ఫ్రెంచి శాస్త్రవేత్త చెప్పిన విషయాల్నే ఎంత అలవోకగా చెప్పేసిందని కొత్తగా ఆశ్చర్యపోయాడు అరవింద్.

“అట్లా గాక పోతే నేను రాధనే చేసుకుంట. ఇద్దరం కల్పి దవఖాన నడిపిస్తే తమ్ముడు మెడికల్ షాపు నడుపుకుంటడు, అట్లా తమ్ముడూ- మనం అందరం ఒక్క తీరు బతుకుతం గదనే”

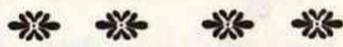
“ఆఫీసరు బిడ్డ గట్ల సాగనిస్తాదిరా” అంది తల్లి.

“సరే నేను నారాయణ మామను కల్పి వస్త” అంటూ బయటకు నడిచాడు అరవింద్.

వారం తర్వాత చెల్లెలు దేవక్క నోటి నుండి మళ్ళీ అదే ప్రతిపాదన విని నారాయణ సేటు దెబ్బ తిన్న అహంతో మండిపడ్డాడు.

“మొన్న వాడు చెప్పింది సాలక మల్ల నువ్వచ్చినావే సంబంధం అంటూ! ఇంటర్మీడియట్ ఫేలెనోనికి డిగ్రీ సదివే నా బిడ్డను అడుగుటానికి వానికి బుద్ధి లేకపోతే మీకు లేదా! నీ కొడుకు డాక్టరు కోర్సు సదువుతే కాదు గని ఎక్కడ ఆగుతలేరేమే! చిన్న అంతరం- పెద్ద అంతరం చూడకుంట ఎట్లడగ బుద్ధయిందే, వియ్యానికైనా కయ్యానికైనా ఇద్దరూ సమానంగా ఉన్నప్పుడే రక్తి కడుతది, వాడేదో డాక్టరు కోర్సు సదువుతున్నడని పిలిసి పిల్లనిస్తనంటే మేం అంత లాచార్ (దిగజారినవాళ్లం) అయినమా...” అంటూ తన అసలు స్వభావంతో నారాయణ సేటు దేవక్కను దులిపేశాడు. దేవక్క కనుగుడ్ల నీళ్లను కొంగుతో ఒత్తుకుని అక్కన్నించి లేచింది.

ఎనిమిది నెలలు గడిచాయి. అరవింద్, దేవక్క మాటలకు అహం దెబ్బ తిన్న నారాయణసేటు నిర్మలకు ఒక లెక్చరర్ సంబంధం ఖాయం చేసి భారీ కట్నంతో పెళ్లి చేశాడు. ఓ పెద్ద బరువు దిగిపోయినట్టు సంతోషపడ్డాడు అరవింద్.

“హలో అరవింద్, ఈ హైదరాబాద్ ఫిలిం ఫెస్టివల్ ఎంత అధ్వాన్నంగా ఆర్గనైజ్ చేశారో చూశావుగా! ఈ ఎలిజబెత్ సినిమా అద్భుతంగా ఉంది కదూ! పాస్ సంపాదించే సరికి తల ప్రాణం తోకకు వచ్చింది. నాన్న ఫోన్ చేసి యిప్పిస్తే గానీ దొరకలేదు. నువ్వెలా సంపాదించావు” అంటూ ఉత్సాహంగా పలకరించింది రాధ. అరవింద్ చెప్పాడు. విక్రాంత్ డీల్ చేసి యిప్పించిన తీరు విని ఆ చొరవకు ఆశ్చర్యపోయింది రాధ.

“ఎలిజబెత్కు ఎన్ని ఆస్కార్ అవార్డులొస్తాయో చూడాలి. ఇండియా వాడు తీశాడని నిర్లక్ష్యం చేస్తారేమో” అంది ఎంతో బాధగా రాధ.

ఎలా మొదలు పెట్టాలో తెలియక కాసేపు ఆలోచించి అన్నాడు అరవింద్- “రాధా! నీకో గుడ్ న్యూస్! మా అమ్మానాన్నలు మన పెళ్లికి సరే అన్నారు. ఇక మనదే ఆలస్యం” అంటూ హమ్మయ్య చెప్పేసాను అని సంతోషంతో ఉబ్బిపోయి రాధకేసి చూశాడు అరవింద్.

రాధ అకస్మాత్తుగా కలవరపడిపోయింది. అంతలోనే తేరుకొని ఎటో చూస్తూ అంది- “సారీ అరవింద్! నీకు చెప్పలేదు కదూ! నిరుడు స్టేట్స్

(అమెరికా)కెళ్లిన వి.యల్.కాంట్ (వనమాల లక్ష్మీకాంతం) యం.యస్. కార్డియాలజిస్టుతో నా పెళ్లి సెటిలైపోయింది. మార్చి అయిదో తేదీన పెళ్లి. నువ్వు తప్పకుండా రావాలి”

ఓడిపోయి సింహాసనం దిగిపోయిన చక్రవర్తిలా అరవింద్ మొహం నల్లబడిపోయింది. అమ్మానాన్నా, నిర్మల, నారాయణమామ, తమ్ముడు గిర్రున జ్ఞాపకాల్లో తిరిగి ఎందుకో కన్నీళ్లుచ్చాయి.

“మంచిది రాధా! గుడ్ బై. విష్ యూ బెస్టాఫ్ లక్” అంటూ అక్కన్నించి చరచరా ముందుకు నడిచాడు అరవింద్.

మూడో అంతా చెడిపోయింది. హాస్టల్ కు వెళ్లి మెస్ లో తిని పడుకున్నాడు అరవింద్. తన కలలు కుప్పకూలిపోయాయి. ఏడ్చి ఏడ్చి అలసిపోయాడు.

జ్వరం వచ్చినవాడిలా గాఢ నిద్రపోతున్న అరవింద్ విక్రాంత్ కుదుపుతో లేచాడు. రాత్రి పదకొండైనా కాలేదు. ఎంత గాఢ నిద్ర... అంటూ ఇంకా ఏదో అనబోయి కన్నీటి చారికలు చూసి ఆగిపోయాడు విక్రాంత్.

“ఏంటి సంగతి! పైనలు పంపమని ఇంట్లో లొల్లి అయిందా? ముందు మొఖం కడుక్కొని రాపో నాకు పార్ట్ టైమ్ జాబ్ వచ్చిందని, అమ్మా చెల్లెలి మీద నా భారం తగ్గిందని, చెల్లె పెళ్లి కోసం కాస్త కట్నం కూడా ఇక కూడబెట్టవచ్చునని ఆ సంతోషం నీతో పంచుకుందామని నీ కోసం ఫిలిం ఫెస్టివల్ అంతా తిరిగి వేసారి ఇక్కడికి వస్తే నువ్వు యిలా..” అంటూ డీలా పడిపోయాడు విక్రాంత్.

ఫ్రెష్ అయి వచ్చాక విక్రాంత్ అడగ్గా అడగ్గా విషయమంతా వివరించాడు అరవింద్. “రాధ యిలా చేస్తుందని ఏ కాస్త అనుమానం ఉన్నా నారాయణ మామ కూతురు నిర్మలనైనా చేసుకునేవాడిని. నాకు ఎంతో ఆధారం ఉండేది”.

“అరవింద్! బాధపడకు. రాధ కూడా నీలాగే ఆలోచించింది, ఎవరైనా ఉన్న స్థితి నించి మరింత ఉన్నత జీవితం గెలుచుకోవాలనుకుంటారు. సమాజంలోని దాని పర్యవసనాలే నేటి ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థ అని మన దేశ దుస్థితికి ఈ దృష్టే ఎలా కారణమో ఫ్రెంచి శాస్త్రవేత్త ఎంత బాగా చెప్పాడు. రాధకు నీ సోషల్ బ్యూగ్రౌండ్ ఎప్పుడైతే తెల్సిపోయిందో అప్పుడే కట్ చేయకుండా ఇంకా నీతో స్నేహం కొనసాగించడం ఆమె సహృదయతకు నిదర్శనం” అంటూ చాలా సేపు ఓదార్చాడు విక్రాంత్.

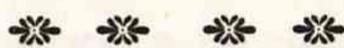

మరోసారి సముదాయించాడు విక్రాంత్.

“అరవింద్! రాధ నీ ప్రేమను నిరాకరించిందని భగ్గుప్రేమికుడిగా బెంగటీలిపోతే నీ మీదే ఆశలు పెట్టుకున్న నీ కుటుంబం ఏం కావాలి! నువ్వు డాక్టర్ వై రేపు యం.ఎస్. జనరల్ సర్జన్ చేస్తే మీ తమ్ముడు మెడికల్ షాపు నడిపించుకుంటానన్నది మరిచిపోయావా? ఇట్లా బాధపడుతూ కూర్చుంటే యింటర్ ఫేలయిన మీ తమ్ముడు ఇలాగే బట్టల దుకాణం గుమాస్తాగానే మిగిలిపోతాడు. పారూ, జూలీ, రాధా, అనార్కలీ అంటూ ఏడుస్తూ కూర్చుంటే నీకు ఎవరో పెట్టుబడి పెట్టేసి మీ తమ్మున్ని కాదని మెడికల్ షాపు, ల్యాబ్, ఎక్సరే యూనిట్ అన్నీ వాళ్లే నడుపుకుంటారు. అప్పుడు నారాయణ సేటు బిడ్డ నిర్మలను చేసికొని యిల్లరికం అల్లుడుగా మారినట్టుంటుంది నీ స్థితి.

అరవింద్! బీ బ్రేవ్! అసలు ప్రేమ గురించి, పెళ్లి గురించి నీకున్న సెంటిమెంట్లు, దృక్పథం మారాలి. ఫెమినిజం వచ్చాక, పెళ్లి, కుటుంబం, వాటి నిర్వచనాలు మారిపోయాయి. రేపు ‘మానవి’ సంస్థ చిక్కడపల్లి సెంట్రల్ లైబ్రరీలో ‘పెళ్లి- దృక్పథాలు’పై సెమినార్ పెట్టారు. ఫిలిం యిండస్ట్రీలోని ఫెమినిస్టులతో పాటు, ఇంటర్నేషనల్ ఫెమినిస్టులు, ఫెమినిస్టు రైటర్స్ వస్తున్నారు. మగవాళ్లు కూడా వెళ్లవచ్చు. తప్పకుండా రావాలి. రేపు అక్కడే కలుసుకుందాం.

సరే! నేను పోతున్నాను. ఈ రాత్రి ఓ.యు. క్యాంపస్ కు బస్సు దొరుకుతుందో లేదో! ఆటో ఎక్కితే ముప్పయి రూపాయలు అడుగుతారు. మా అమ్మ, చెల్లె ఎంతో కష్టపడి, తినీతినక రోజంతా బీడీలు చేసి నేను చదువుకోవాలని పంపిస్తున్న పైసలివి. బస్సు దొరక్కపోతే నడిచేపోతా! ఒరే అరవింద్! కన్నీళ్లు తుడుచుకోరా! నా చెల్లెలు కూడా నిన్ను ప్రేమించినందుకు నీలా ఏడుస్తూ కూర్చుంటే కష్టపడి పైసలు పంపునా? అప్పుడు నా గతి నీ తమ్ముడి గతి అయ్యేది. నేనిలా చదువుకోలిగేవాడినా? సావిత్రిలా జీవితాన్ని నిబ్బరంగా అర్థం చేసుకో. వాస్తవ జీవితాన్ని గ్రహించు” అంటూ వచ్చినంత వేగంగా వెళ్లిపోయాడు విక్రాంత్. తన చెల్లెలు భగ్గుప్రేమ గురించి విక్రాంత్ మాట్లాడిన మాటల అంతరార్థం మెడిసిన్ చదువుతున్న అరవింద్ అబ్బర్ద్ మూడ్ కు అర్థం కాలేదు. రాధ అతన్ని నిరాకరించి మరొకర్ని పెళ్లి చేసుకోబోతున్న విషయమే అతనికి ప్రపంచం మునిగిపోయే సమస్యగా కనబడుతోంది. తాను నిరాకరించడం వల్ల సావిత్రి కూడా కలలు చెదిరి యిలాగే బాధపడిందని అరవింద్ ఇప్పటికీ గ్రహించలేకపోయాడు.

అరవింద్ చిక్కడపల్లి సిటీ సెంట్రల్ లైబ్రరీ హాలు చేరేసరికి హాలు బయట కూడా జనం కిటకిటలాడుతున్నారు. ఇదంతా ఫెమినిజం పట్ల ఆకర్షణో, ఆడవాళ్ల పట్ల ఉండే ఆకర్షణో, ఫిలిం సంబంధీకుల పట్ల ఆకర్షణో అర్థం కాక ఆశ్చర్యపోయాడు అరవింద్. ఎంత సేపట్నుంచి తేపకోసారి అతని కోసం చూస్తున్నాడో “నీ కోసం సీటు ఆపి ఉంచిన దా!” అంటూ వచ్చి పలకరించాడు విక్రాంత్.

“లేటయితే గొప్ప ఉపన్యాసం మిస్సయ్యేవాడివి. జాగ్రత్తగా విను. మీ మెడికోల మెదళ్లు సోషల్ సైన్సెస్ విషయంలో ఉత్త మట్టిబుర్రలు. మీకు మీ సబ్జెక్టు తప్ప లోకం తెలియదు. ప్రేమాదోమా అని బుర్ర బద్దలు కొట్టుకోకు” అంటూ లాక్కుపోయాడు విక్రాంత్. మట్టిబుర్ర అన్నందుకు ఏదో అనబోయాడు అరవింద్, కాని ప్రసంగం నడుస్తోంది.

“ప్రేమ, పెళ్లి, కుటుంబ వ్యవస్థ, సామాజిక సంబంధాలు, సంస్కృతి, ఇవన్నీ రాజకీయాలే. ప్రతి వ్యక్తిగత విషయం కూడా రాజకీయమైనదే, సామాజికమైనదే. వీటితో పాటు ఉద్యమాల, పార్టీల, భావజాలాల, సంస్కృతుల పవర్ సెంటర్స్ అన్నీ సోషల్ క్యాపిటల్ సంచయాలే. ఇవన్నీ సోషల్ ఎకనమిక్స్ తాలూకు సోషల్ క్యాపిటల్ రూపాలు. ప్రేమ, పెళ్లి, కుటుంబం మొ॥ రూపాల్లో పైసా పెట్టుబడి లేకుండా పురుషాధిపత్యం చెలాయించడం పితృస్వామిక సమాజ విలువల వల్ల సాధ్యపడుతున్నది” అమెరికన్ ఫెమినిస్టు ఎవరో చెప్పుకుపోతున్నారు. చప్పట్లు మోగాయి.

“నేడు ప్రేమ అని చాలా మంది ఫీలయ్యేదాన్లో ఫ్యూడల్ పెట్టుబడిదారీ దోపిడి వర్గాల, పురుషాధిపత్యవాదుల దృక్పథమే ఉంది. రెండు హోదాల మధ్య, రెండు ఉద్యోగాల మధ్య, రెండు వ్యాపారాల మధ్య పెళ్లిళ్లువుతున్నాయే తప్ప అవి రెండు హృదయాల మధ్య కాదు. తల్లిదండ్రులు చూసే సంబంధాలు కూడా ఇవే. కాదంటే కట్నంతో కొందరు కాస్త పెద్ద హోదాతో పెళ్లి చేస్తారు. అటు వైపు నుండి హోదాను, ఉద్యోగాన్ని బట్టి కట్నం లాగుతారు”

అరవింద్ కు ఒక్కొక్క మాట బాణంలా గుచ్చుతోంది. రాధదీ తనదీ రెండు హోదాల మధ్య ప్రేమేనా? సావిత్రి ప్రేమను తాను అందుకే అంత తేలిగ్గా తీసేశాడా? రాధ కూడా యిందుకే తన ప్రేమని అంత తేలిగ్గా తీసేసిందా? తన చెల్లెలు సావిత్రి గురించి విక్రాంత్ రాత్రి ఏదేదో చెప్పాడు. తనను ఇందుకేనా విక్రాంత్ యీ మీటింగ్ కు మరీమరీ రమ్మని చెప్పింది. నారాయణ సేటు నిర్మలకు కట్నంతో హోదాను కొన్నట్టేనా? విక్రాంత్ రాత్రి అన్న మాటల అర్థం అరవింద్ కు మెరుపులా మెరిసింది.

తన మేనమరదలు సావిత్రి పదవ తరగతి పాసై ఆగిపోయింది. బీడీలు చేస్తోంది. అరవింద్ బావ టీచర్ ట్రైనింగ్ చేస్తే బావతోనే పెళ్లవుతుందని ఆశించింది. కాని మెడికల్ సీటు రావడంతో ఆశ వదులుకుంది. అది ఎంతో సహజం అన్నట్టే మామూలు మనిషైపోయింది. ఆమెను ప్రేమించిన తన ప్రేమను కూడా చాలా తేలికగా తీసుకుని మరిచిపోయాడు.

“మనిషి యిష్టాయిష్టాలను మనిషి కాకుండా వ్యవస్థలు, హోదాలు, స్థలకాలాలు, భావాలు, అర్హతలు నిర్ణయిస్తుంటాయి” ఆమె చెప్పుకుపోతూనే ఉంది.

ఆమె ప్రధాన ప్రసంగం అయిపోయాక ఫ్రెండ్స్ ని విష్ చేద్దామని విక్రాంత్ ని లేవదీసి వరండాలోకి నడిచాడు అరవింద్.

లత “హోయ్” అంటూ అరవింద్ కేసి చూస్తూ అందంగా విష్ చేసింది. స్త్రీ గొంతు. తననేమో అనుకుని ఉలిక్కిపడి చూశాడు విక్రాంత్. మగవాళ్ల డ్రెస్సులో ఉన్న ఆమెను పోల్చుకోలేకపోయాడు.

అరవింద్, లత ఏదో మాట్లాడుకుంటూ నవ్వుకున్నారు. మైకు శబ్దంలో విక్రాంత్ కు విన్పించడం లేదు. కాసేపటికి అరవింద్ చెయ్యి పట్టుకొని కాస్త పక్కకు తీసుకెళ్లి గుసగుసగా అన్నాడు విక్రాంత్.

“ఫెమినిస్టుల సెమినార్ కు రమ్మన్నానని పొరపాటున ఫెమినిస్టును పెళ్లి చేసుకునేవు. చేసుకొంటే నీ కుటుంబం మొత్తం ఆగం అవుతుంది జాగ్రత్త. ఫెమినిస్టులు తనకు తాను వ్యక్తిగతంగా మరింత ఎధగాలని కోరుకుంటారే తప్ప ఆమె కన్నా వెనుకబడిపోయిన మీ తమ్మున్నీ, తల్లిదండ్రుల్నీ ఎదిగిస్తూ పోషిస్తూ కూర్చోరు. అదంతా వాళ్ల దృష్టిలో వేస్తు లగేజీ. మనలాగ నూటికొక్కడు పైకొచ్చే కుటుంబాల్లో ఫెమినిస్టులను పెళ్లి చేసుకొంటే మన అభివృద్ధి నీవాళ్లకందకుండా పోతుంది. అసలు ఉమ్మడి కుటుంబం విచ్చిన్నమై వ్యక్తికుటుంబం ఏర్పడితే తప్ప ఫెమినిజం పుట్టడం సాధ్యం కాదు”.

“ఫెమినిస్టులు నిజమైన ప్రేమ - అసలైన హృదయం గురించి మాట్లాడుతుంటే వాళ్లను మరీ యింత స్వార్థపరులనడం బాగాలేదు. రాజకీయాలు, సామాజిక అర్థశాస్త్రం చదివి చదివి నీ బుర్ర ప్రతి వ్యక్తిలో స్వార్థాన్నే చూస్తున్నది. ఆమె ఎవరనుకున్నావు? లత. నా క్లాసుమేటు. నన్ను బాగా ప్రేమిస్తోందని చెప్పానే ఆమె యీ లత. హృదయం లేనిది ఆమెకు కాదు నీకే” తనది మట్టిబుర్ర అన్నందుకు సరిగ్గానే అన్నానని సంతోషపడ్డాడు అరవింద్.

విక్రాంత్ అహం దెబ్బ తిన్నది. తనకు హృదయం లేదని ఎవరైనా అని ఉంటే బాధపడి ఉండేవాడు కాదు. అన్నీ తెల్సిన చిన్ననాటి క్లాసుమేటు అరవింద్ ఆ మాట అన్నాడు. బాధ నుంచి కోపంగా అన్నాడు విక్రాంత్.

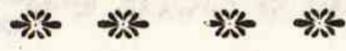
“అరేయి అరవింద్! ముందసలు నీకు హృదయం ఉందా చెప్పు! ఉంటే చిన్నప్పట్నుంచి నువ్వు ప్రేమించిన నా చెల్లెలు సావిత్రిని పెళ్లి చేసుకొని నిరూపించురా! నీ స్వార్థానికి చాలదు కాబట్టి సావిత్రిని వదిలి రాధను ప్రేమించావు” అంటూ కన్నీళ్లతో గబగబా వెళ్లిపోయాడు విక్రాంత్.

ఆ మాటల ఈటెల నుంచి తేరుకునేసరికి విక్రాంత్ మెట్లు దిగాడు. గబగబా వెళ్లిన అరవింద్ ప్రయత్నం వ్యర్థమే అయింది. చేయి విదిలించుకొని తీక్షణంగా చూసి వెళ్లిపోయాడు విక్రాంత్. అరవింద్ వెనకే లత పరుగులా వచ్చింది.

“అసలేం జరిగింది” అంటూ ఆరా తీసింది లత.

టూకీగా విషయం చెప్పాడు అరవింద్. అది విన్నాక లత కూడా అరవింద్ పై విరుచుకుపడింది. “నా గురించి విక్రాంత్ కు ఇంతకాలం దాకా అసలు విషయాలు ఎందుకు చెప్పలేదు. నేను మాదిగ ఎస్సీనని, మా అమ్మ వరంగల్ లో మున్సిపల్ స్వీపరని, మా అన్న పరకాలలో స్కూలు అటెండరని చెప్పడం మీకు చిన్నతనం అనిపించిందా! అవి మీకు చిన్నతనంగా కన్పించాయంటే మీలో ఎంతో కులతత్వం ఉందని అర్థం. సమాజానికి ఉపయోగపడే ఏ పని అయినా గౌరవనీయమైనదే. మా అమ్మకు, అన్నయ్యకు ఆ ఉద్యోగాలే లేకపోయి ఉంటే నేనెలా ఈ చదువు చదువుకోగలిగాన్ని? నీకన్నా విక్రాంత్ నిర్మలమైన మనస్కుడు. ఎంతో హృదయ సంస్కారం ఉంటే తప్ప తన చెల్లెలి ప్రేమను నిరాకరించినవాడితో యింకా ఎలా స్నేహం చేస్తాడు? పైగా వేరే ప్రేమికురాలితో జరిగిన పరాభవం నుండి ఓదార్చాడంటే ఎంత మంచివాడై ఉండాలి. అతడు గ్లోబలైజేషన్ లో సోషల్ ఎకానమీని, విలువల ప్రాధాన్యతను అర్థం చేసుకున్నవాడు కనుక అలా అనగలిగాడు. ఈసారి నేనే అతనికి అన్ని విషయాలూ వివరిస్తాను. విక్రాంత్ అన్నదాంట్లో తప్పేముంది? నిన్ను ప్రేమించినందుకు నన్ను కూడా ఎంత లోకువగా చూశావు. నిన్ను ప్రేమించి భగ్గుప్రేమికురాలిగా ఏడ్వడం ఎంత బుద్ధి తక్కువో యిప్పుడే తెలిసింది. గుడ్ బై” అంటూ చకచకా మెట్లెక్కి తిరిగి మీటింగ్ లో కల్పిపోయింది లత.

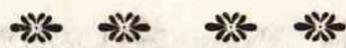
విక్రాంతతో చెంపదెబ్బ, లతతో గోడదెబ్బ తగిలి అచేతనుడయ్యాడు అరవింద్. కాళ్ళీడ్చుకుంటూ మీటింగ్ కేసి నడిచాడు.

లత విక్రాంతలు ఎడాపెడా వాయిచిన మాటలు అరవింద్ ను నిద్ర పోనీయడం లేదు. రాధ కోసం తాను బాధపడుతున్నట్టే తన కోసం లత బాధపడింది. తమ యిద్దరి బాధ కన్నా సావిత్రి దుఃఖం ఎంతో హెచ్చు. తన కోసం సావిత్రి ఎంత బాధపడిందో. అమ్మానాన్నలు పెద్ద సేటు అయిన నారాయణ మామ కూతురు నిర్మలను పెళ్లి చేసుకొమ్మని అడిగారే గానీ మేనమరదలు వరుసైన సావిత్రి ఊసే ఎందుకు తీయలేదు. వాళ్లమ్మ బీడీలు చేస్తుందనే గదా! కట్నం ఏమీ యివ్వలేరనేది ఒక్కటి తప్ప సావిత్రిని కాదనడానికి కారణాలేముంటాయి?

తనకు డాక్టరమ్మాయే కావాలంటే దొరక్కపోరు. లత ఉంది. కాని సావిత్రికి డాక్టరు భర్త దొరుకుతాడా- తాను కాదంటే. అమెరికన్ ఫెమినిస్టు అన్నట్టు బాకీ సంబంధాలాగే మేన సంబంధాలు కూడా సోషల్ క్యాపిటల్ తాలూకు హక్కులు అధికారాలే. విక్రాంత, సావిత్రి యింతకాలంగా హృదయాల్లో ఎంత బాధ దాచుకున్నారో. అలాంటి విక్రాంతను నీకు హృదయం లేదని తిట్టాడు తాను.

ఆలోచిస్తున్న కొద్దీ అరవింద్ లో ఏదో బాధ పెరిగిపోతూ ఉంది. చదువు మీదికి దృష్టి పోవడం లేదు. లతను పలకరిస్తే ముక్తసరిగా మాట్లాడి తప్పించుకుంది. తన కోసం పడి చస్తుందనుకున్న లత ఈసడింపు మరింత బాధ పెట్టింది. “సారీ అరవింద్, ఆ రోజు నుండి ప్రేమ, పెళ్లి పట్ల నా దృష్టే మారిపోయింది” అంటూ వెళ్లిపోయింది. ఇంటికి పోవాలని సావిత్రిని పలకరించాలని అనిపిస్తోంది.

రాత్రి తొమ్మిందిటికి అకస్మాత్తుగా దిగిన కొడుకు అరవింద్ ను చూసి దేవక్క చంద్రయ్య ఆశ్చర్యపోయారు. మళ్లీ పైసలు కావాలంటాడేమోనని తల్లిదండ్రుల మనస్సు బిక్కుబిక్కుమంది. తన కూతురు నిర్మల పెళ్లిసంబంధాన్ని కాదన్న నుంచి బాకీ అడిగినప్పుడల్లా పైసలు లేవనే అంటున్నాడు నారాయణ సేటు. నిర్మల పెళ్లికి తానే అప్పు చేయాల్సి వచ్చిందని గొణుగుతున్నాడు.

తమ్ముడు ఆనంద్ బట్టల షాపు నుంచి అప్పుడే వచ్చాడు. ఆనంద్ తో అదీ యిదీ మాట్లాడి తిని తొందరగానే పడుకున్నాడు అరవింద్.

ఉదయం స్నానం అవడంతోనే తయారై సావిత్రి యింటికేసి నడిచాడు అరవింద్. సావిత్రి తల్లి సక్కుబాయి ఇంటెనుక గిన్నెలు కడుగుతోంది. సావిత్రి బీడీల ఆకు కత్తిరిస్తోంది.

అరవింద్ను చూసి సావిత్రి తొట్రుపడి సిగ్గుపడిపోయింది. అరవింద్ ముహూంలో కాస్త చిరునవ్వు విరిసింది. సావిత్రి చేతిలోని కత్తెర, బీడీల ఆకు బుట్టిగుల్ల (గంప)లో పడేసి “అమ్మా! అరవింద్ బావచ్చిండే” అంటూ యింటి వెనక్కు పరిగెత్తింది. సావిత్రి కాల్లకున్న వెండి పట్టగొలుసుల గజ్జెలు గలగలమంటూ అరవింద్ హృదయంలో సవ్వడి చేశాయి.

“కూసొమ్మను. చాయె పెట్టు పో. గిన్నెలు ఈన్ని కడిగి వస్త” అంది సక్కుబాయి. కొడుకు విక్రాంత్ ఏం చెప్పి పంపాడో అనుకుంది సక్కుబాయి.

“సావిత్రి! నువ్వు ఓపెన్ యూనివర్సిటీ డిగ్రీ పరీక్షకు కట్టకపోయినవ్” అంటూ అడిగాడు అరవింద్ కుశల ప్రశ్నలయ్యాక.

సక్కుబాయి ఆ సలహా యిదివరకెన్నో సార్లు విన్నది. ఎన్నోసార్లు చెప్పిన జవాబే మళ్ళీ చెప్పింది.

“నీకేందోయి అల్లుడా! మొగోల్లు ఎంత సదువుకుంటే అంత మంచి ఉద్యోగం దొరుకుతది. ఆడపిల్ల ఎక్కువ సదువుకుంటే అంతకన్న ఎక్కో సదివిన సంబంధం తేవాలంటే నాతోని అయితదా?”

“ఎందుకు కాదత్తా! విక్రాంత్ ఉద్యోగం చేస్తనే ఉండె. అన్నట్టు విక్రాంత్ పైసలు పంపిండు” అంటూ అయిదు వందలు యిచ్చాడు అరవింద్.

టీ యిచ్చి మళ్ళీ బీడీల ఆకు ముందేసుకుంది సావిత్రి. సావిత్రి ఎంత అందంగా ఉంది అనుకున్నాడు అరవింద్. రాధ, నిర్మల, లత కన్నా సావిత్రి ఎంతో బావుంది. తనకు చిన్నప్పట్నుంచీ తెల్సిన పిల్ల. కొద్ది క్షణాలు గుండె వేగంగా కొట్టుకుంది. తాను రాధను ప్రేమించి పొరపాటు చేశాడా!

అక్కడి నుండి సెలవు తీసుకొని యింటికొచ్చాడు. అప్పటికి తమ్ముడు ఆనంద్ బట్టల షాపుకు వెళ్లిపోయాడు. నాన్న మగ్గం నేస్తున్నాడు. అమ్మ నూలు కండెలు చుడుతోంది. రాట్నం తుమ్మెద రాగంలా తిరుగుతోంది.

“అమ్మా! సావిత్రికి ఏమైనా పెండ్లి సంబంధాలు వస్తున్నాయా? సావిత్రి

తోటివైన నిర్మలకు పెళ్లయిపోయె. ఇప్పుడు విక్రాంత్ ఉద్యోగం కూడా చెయ్యవట్టె”
దేవక్కసు అడిగాడు అరవింద్.

సావిత్రి విషయం ప్రస్తావించిన కొడుక్కేసి ఎగాదిగా చూసింది దేవక్క.

“కాంతడు చెల్లెకు ఏమైనా సంబంధం చూసిండా ఏందిరా? అందుకే
వచ్చినవా ఏంది?”

“అందుకోసమైతే విక్రాంత్ రాడా? పైసలు పంపుతే యిచ్చి వచ్చిన. ఎవలన్న
అడుగుటానికి వస్తున్నరా?”

“మొన్న రెండు సంబంధాలు వచ్చినై. ఆల్ల కుటుంబం ఎసొంటిది అని
నన్నే అడిగిను. ఆల్లు యింతల్ల పెళ్లి చెయ్యరు అని చెప్పిన” అంటూ అర్థోక్తిగా
నవ్వింది దేవక్క.

“అట్లా ఎందుకు చెప్పినవే. విక్రాంత్ సావిత్రి పెళ్లి చేసే ఆలోచనల ఉన్నడు”

“తమ్ముడు ఆనంద్ కు సావిత్రిని చేసుకుంటే ఎట్లుంటదిర? మొన్న వాల్లు
అడుగవచ్చినపుడే నాయిన్న నేను అనుకున్నం. అది రోజుకు వెయ్యి బీడీలు చేస్తది.
మనమంటే దానికి చిన్నప్పట్నుంచీ ఎంతో భయం, భక్తి. నీకూడ కుదిరితే యిద్దరికీ
ఒకసారే పెండ్లి చేస్తే ఓ పని తీరుతది. వానికి గూడ ఏండ్లు పడవట్టె. దాన్ని నీకు
చేద్దామని మునుపు అనుకున్నం గని నీ బాకీ తీరుడెట్ల అన్నడు మీ నాయిన్న”.

నాన్న వేస్తున్న మగ్గంలో టిక్కుం టిక్కుం అంటున్న నాడె దారి తప్పి తన
గుండెల్లో దిగబడ్డట్టు అరవింద్ హృదయం కలుక్కుమంది.

“సావిత్రికి తెలుసానే మీరనుకున్నది?”

కండెలు చుడుతున్న రాట్నం జంకారంలాగే నవ్వి అంది దేవక్క
“తెలువకుంట ఎట్లుంటదిర?”

“ఇల్లంత పులిసిన గంజి వాసన వేస్తున్నదే” అంటూ మార్చాడు అరవింద్.

“ఇయ్యాల కొత్తగ అడుగవడితివెంర? మబ్బుల వడ్డది గద. సరి చేసిన
నూలు గంజి వాసనత్తంది” అంది దేవక్క.

చంద్రయ్య మగ్గం నేయడం ఆపి మగ్గం గుంట నుండి లేచాడు. “పెద్దోడు
వచ్చిండు గద. ఆకలైతంది ఇద్దరికి అన్నం బెట్టు” అన్నాడు చంద్రయ్య.

రాట్నం ఆపి దేవక్క అన్నం వడ్డించింది.

రెండు రోజులున్నాడు అరవింద్. తనలాంటి వాళ్లకు అటు పూర్తి పైస్థాయి రాధతోనూ పెళ్లి వీలు కాలేదు. ఇటు పూర్తిగా కింది స్థాయి సావిత్రితోనూ పెళ్లి కాలేని స్థితి. ఎందుకిలా జరుగుతోంది. పెళ్లికి మనిషి యిష్టాయిష్టాల ప్రమేయం లేదా!

రెండు రోజులయ్యాక తనలో తాను సమాధనపడ్డాడు అరవింద్. అమ్మానాన్నా అన్నదాంట్లో తప్పేమీ లేదు అని అర్థం అయ్యాక అతని మనస్సు తేలికపడింది. తనను ఎంతగానో ప్రేమించే లత ఉండగా విక్రాంత్ మాటలను పట్టుకొని తాను ఫీలవడం, ఆలోచించడం ఉత్త సెంటిమెంటల్ అనుకున్నాడు అరవింద్.

అప్పటికే లత విక్రాంత్ను ఎన్నుకుందని అరవింద్ ఊహించలేకపోయాడు.

స్వాతి వార పత్రిక, 9 జులై 1999

ఆంధ్రజ్యోతి సచిత్ర వారపత్రిక, 17 సెప్టెంబరు 1999

మమతలు మానవ సంబంధాలు కథా సంపుటి, జులై 2000